

คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

FOREIGN WORKER'S QUALITY OF WORK LIFE: A CASE STUDY OF TALAD THAI,
PATHUM THANI PROVINCE

พวงเพชร สุขประเสริฐ¹
Pongphet Sukprasert¹

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
E-mail: pongphet@vru.ac.th

¹ Assistant Professor, Business Administration Program, Faculty of General Management,
Valaya Alongkorn Rajabhat University E-mail: pongphet@vru.ac.th

Received August 1, 2022
Revised August 19, 2022
Accepted August 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส เชื้อชาติ และจำนวนปีที่ทำงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 405 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามกับแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในตลาดไท สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่าแรงงานต่างด้าว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 25 – 35 ปี สถานภาพโสด มีรายได้ต่อเดือน 9,000 – 11,000 บาท เชื้อชาติพม่า และระยะเวลาการทำงาน 2 ปี ผลการสำรวจคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ประชาธิปไตยในองค์กร การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม และการพัฒนาความสามารถของบุคคล ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่าแรงงานต่างด้าวที่มีอายุ รายได้ เชื้อชาติ และจำนวนปีที่ทำงานที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ และสถานภาพสมรสมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

คุณภาพชีวิต แรงงานต่างด้าว ตลาดไท

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the life quality of foreign workers at Talad Thai, the Pathum Thani province, and 2) to compare the life quality levels of foreign workers at Talad Thai, the Pathum Thani province, classified by demographic factors included gender, age, income, marital-status, nationality, and years of work. The sample group of this research was 405 respondents, who were selected by simple convenience random sampling. A questionnaire was used as a tool to collect data from foreign workers who had worked in Talad Thai, the Pathum Thani province. The statistics used for data analysis and hypothesis testing was frequency, percentage, mean, and standard deviation as well as t-test and one-way ANOVA. The results showed that most foreign workers were male, were between 25 and 35 years old, and were single. Their average monthly income was between 9,000 and 11,000 baht. Most of them were also Burmese and had two years of work experience.

The survey results revealed that foreign workers' quality of life was, overall, at a good level ($\bar{X} = 3.82$). When each aspect was taken into consideration, it was found that quality of work life in terms of working conditions with regard to safety and health was in the highest level, followed by security and job advancement, democracy in the organization, social integration or collaboration, nature of work that is beneficial to society, work and personal life balance, fair compensation, and the development of individual abilities, respectively. The results of the comparison in average of foreign workers' quality of work life at Talad Thai, the Pathum Thani province, showed that foreign workers with different ages, incomes, nationalities, and number of work experience years had a different quality of life at a significance level of 0.05. However, factors of gender and the marriage status did not affect different quality of life levels.

Key words

Life Quality, Foreign Workers, Talad Thai.

บทนำ

ประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมเป็นภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในหลายอุตสาหกรรมทั้งจากในประเทศ และต่างประเทศ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้นส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลในตลาดแรงงานทำให้ปริมาณงานมากกว่าจำนวนแรงงานที่มีอยู่ เพราะประชากรไม่สามารถปรับตัวได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก ดังนั้นแรงงานที่มีในประเทศจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการและ

ตลาดแรงงาน ประกอบกับปัญหาค่าจ้าง ค่าครองชีพที่สูงขึ้นตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคมผู้สูงอายุที่นับวันยิ่งเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องหาแรงงานอื่นเข้ามาทดแทน (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และคณะ, 2562) โดยเริ่มจากการหาแรงงานจากภายในประเทศแล้วแต่พบว่าไม่ตอบสนองเนื่องจากแรงงานไทยยังเลือกงานและไม่ต้องการทำงานหนักประเภท 3D คือ งานสกปรก (Dirty Job) งานอันตราย (Dangerous Job) และงานยาก (Demanding หรือ Difficult Job) ทำให้จำเป็นต้องนำเข้าแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานเพื่อนบ้านมาทดแทน (พันธ์วร ราชพงศา, 2557) การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศนั้นก่อให้เกิดแรงงานข้ามชาติ หรือแรงงานต่างด้าว จากข้อมูลของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน จำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 1,476,841 คน และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวน 2,120,546 คน สัญชาติของแรงงาน 3 อันดับแรก คือ พม่า กัมพูชา และลาว (ลงทุนแมน, 2562) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีการพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ค่าจ้าง เวลาทำงาน วันหยุด และวันลาใน พ.ศ. 2559 ได้มีกฎหมายให้แรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมายเพื่อได้รับการคุ้มครองอย่างถูกกฎหมาย (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2561)

แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในไทยเพื่อต้องการมีคุณภาพชีวิตเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น (กฤษฎา พรหมเรศ, 2564) ซึ่งแรงงานต่างด้าวมียหลายประเภท เช่น แรงงานต่างด้าวที่ประกอบอาชีพเป็นชาวประมง ก่อสร้าง เกษตรกรรม เป็นต้น โดยมากพบเจอแรงงานต่างด้าว ตามหัวเมืองใหญ่หรือพื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพื้นที่ที่ต้องการใช้แรงงาน เช่น จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแรงงานต่างด้าวที่เป็นชาวประมงและทำงานนิคมอุตสาหกรรมเหมือนกับนิคมมาบตาพุด รวมถึงจังหวัดปทุมธานีที่มีแรงงานต่างด้าวทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดใหญ่ๆ เหล่านี้ ได้แก่ ปัญหาถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างในการบังคับทำงานที่เกินเวลา อัตราค่าจ้างที่ต่ำ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่ถูกสุขลักษณะตามกฎหมายระเบียบ ความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยในการปฏิบัติงาน สภาพที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมที่แออัดเสื่อมโทรมส่งผลให้แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ประสบความลำบาก ด้านความปลอดภัย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการดำรงชีวิต ด้านค่าจ้าง และด้านสวัสดิการ อีกทั้งยังรวมถึงการที่ไม่มีระบบการบริหารแรงงานต่างด้าว และการที่ไม่ได้รับการคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ เป็นต้น (ชาติรี มูลสถาน, 2563)

สถานที่ส่วนใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีที่มีแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่คือ ตลาดไท นิคมนวนคร ตลาดสี่มุมเมือง โดยตลาดไทนั้นมีจำนวนแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมากและหลากหลายเชื้อชาติพบว่าแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม จึงส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในความเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่จะควรจะได้รับคามยุติธรรม และผลตอบแทนที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวในตลาดไท จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวให้ดียิ่งขึ้น

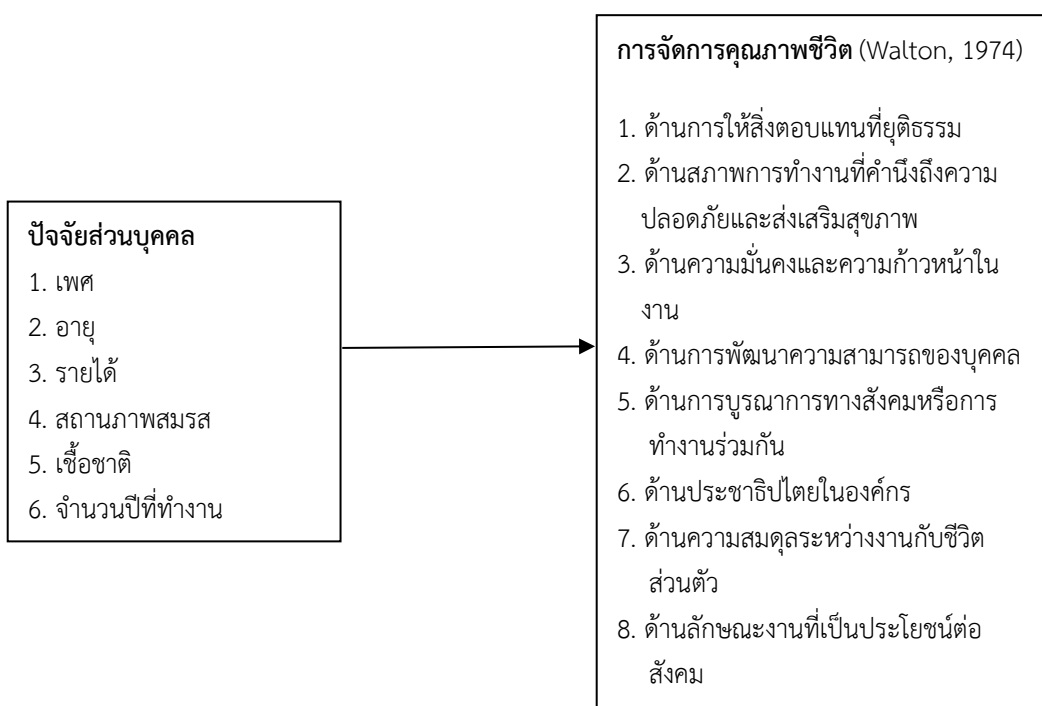
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานงานวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของแรงงานต่างด้าวที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตของที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในตลาดไท จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรอย่างแน่ชัด ได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตร W.G Chohan (อ้างใน ชญานิศ วรชพันธ์ และคณะ, 2564) ที่กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนั้นผลจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384.16 เพื่อความสะดวกของผู้วิจัยและป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บเพิ่มจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวน 405 คน ด้วยวิธีการเจาะจงแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ร่วมกับการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือแบบสอบถาม ที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งทฤษฎี บทความ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงสร้างข้อคำถามที่สอดคล้องกับตัวแปรในงานวิจัยนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส เชื้อชาติ จำนวนปีที่ทำงาน 2) ด้านคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการบูรณาการ

ทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 3) ข้อเสนอแนะ

3. การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งทฤษฎี บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจึงสร้างเป็นกรอบแนวคิด จัดทำเป็นแบบสอบถาม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC : Index of Item Objective Congruence) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวัดหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบครอนบาค Cronbach's Alpha ได้เท่ากับ 0.97 ซึ่งเกินจากเกณฑ์ 0.7

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่า

1) ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 205 คิดเป็นร้อยละ 50.6 มีอายุอยู่ในช่วง 25 – 35 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 187 มีรายได้ต่อเดือน 9,000 – 11,000 บาท จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 สถานภาพโสด จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 เชื้อชาติพม่า จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 และระยะเวลาการทำงาน 2 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39

2) ด้านคุณภาพชีวิต

พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82, SD = 0.85) โดยแยกเป็นแต่ละรายด้านจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลรวมของคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี

คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความหมาย
1. ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	4.09	0.79	มาก
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน	4.07	0.81	มาก
3. ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	4.07	0.79	มาก
4. ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	4.05	0.80	มาก
5. ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.05	0.81	มาก
6. ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	3.84	0.85	ปานกลาง
7. ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม	3.33	0.98	ปานกลาง
8. การพัฒนาความสามารถของบุคคล	3.09	0.98	ปานกลาง
รวม	3.82	0.85	มาก

จากตารางผลรวมคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{X}$ = 4.09, SD = 0.79) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ($\bar{X}$ = 4.07, SD = 0.81) ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ($\bar{X}$ = 4.07, SD = 0.79) ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.05, SD = 0.80) ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X}$ = 4.05, SD = 0.81) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับปานกลาง ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ($\bar{X}$ = 3.84, SD = 0.85) ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม ($\bar{X}$ = 3.33, SD = 0.98) และการพัฒนาความสามารถของบุคคล ($\bar{X}$ = 3.09, SD = 0.98) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถอธิบายด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09, S.D = 0.79) ระดับความสำคัญสามอันดับแรก ได้แก่ หน่วยงานจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพและไม่เป็นอันตรายต่อการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D = 0.79) หน่วยงานกำหนดกฎระเบียบในการทำงานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ($\bar{X}$ = 4.16, S.D = 0.75) และอุปกรณ์เครื่องมือในการทำงานอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.07, S.D = 0.76) ตามลำดับ

ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D = 0.81) ระดับความสำคัญสามอันดับแรก ได้แก่ เรื่องนายจ้างให้คำปรึกษาเมื่อแรงงานต่างด้าวมีปัญหา ($\bar{X}$ = 4.28, S.D = 0.78) หน่วยงานมีการสนับสนุนให้แรงงานต่างด้าวได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D = 0.81) และได้รับโอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ($\bar{X}$ = 4.01, S.D = 0.75) ตามลำดับ

ด้านประชาธิปไตยในองค์กร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D = 0.79) ระดับความสำคัญสามอันดับแรก ได้แก่ มีสิทธิออกเสียงในเรื่องต่าง ๆ ในหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 4.19, S.D = 0.85) มีสิทธิในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในสถานที่ทำงาน

($\bar{X}$ = 4.16, S.D = 0.80) และหน่วยงานเปิดโอกาสให้ร้องทุกข์ได้เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม ($\bar{X}$ = 4.05, S.D = 0.84) ตามลำดับ

ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D = 0.80) ระดับความสำคัญสามอันดับแรกได้แก่ ได้รับการยอมรับจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}$ = 4.16, S.D = 0.78) เพื่อนร่วมงานมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกันเอง ($\bar{X}$ = 4.16, S.D = 0.76) ได้รับความช่วยเหลือจากนายจ้าง ($\bar{X}$ = 4.04, S.D = 0.78) ตามลำดับ

ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D = 0.81) ระดับความสำคัญสามอันดับแรกได้แก่ รับรู้ข่าวสารของทางสังคม ($\bar{X}$ = 4.18, S.D = 0.79) หน่วยงานมีส่วนช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D = 0.82) หน่วยงานให้ความเสมอภาคแก่ผู้มาใช้บริการทุกคน ($\bar{X}$ = 4.03, S.D = 0.81) ตามลำดับ

ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84, S.D = 0.84) ระดับความสำคัญสามอันดับแรกได้แก่ งานที่ได้รับมอบหมายไม่ทำให้เกิดปัญหากับสุขภาพร่างกายและจิตใจ เช่น เครียด นอนไม่หลับ ป่วยง่าย ($\bar{X}$ = 4.32, S.D = 0.81) ได้รับสิทธิการลาหยุดงานที่เพียงพอ เหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.06, S.D = 0.71) และมีเวลาว่างให้กับครอบครัว ($\bar{X}$ = 3.98, S.D = 0.91) ตามลำดับ

ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.33, S.D = 0.98) ระดับความสำคัญสามอันดับแรกได้แก่ ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลกัน ($\bar{X}$ = 3.78, S.D = 0.90) ค่าตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่างับการทุ่มเท ($\bar{X}$ = 3.46, S.D = 0.97) มีการกำหนดค่าตอบแทนที่จูงใจให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 3.18, S.D = 0.95) ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.09, S.D = 0.98) ระดับความสำคัญสามอันดับแรกในเรื่อง มีเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.99, S.D = 0.86) นายจ้างและเพื่อนร่วมงานสนับสนุนและส่งเสริมแรงงานต่างด้าวให้มีความก้าวหน้า ($\bar{X}$ = 2.91, S.D = 1.02) พอใจกับระบบการเลื่อนตำแหน่งในหน่วยงานของแรงงานต่างด้าว ($\bar{X}$ = 2.91, S.D = 1.09) ตามลำดับ

3) ผลการทดสอบสมมติฐานคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ปัจจัยส่วนบุคคลของแรงงานต่างด้าวที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ต่างกัน ผลการทดสอบดังนี้

ตารางที่ 2 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวแตกต่างกัน

เพศ	N	$\bar{x}$	SD	t	Sig
ชาย	205	31.10	3.27	3.038	.241
หญิง	200	30.08	3.46		

* $p \leq 0.05$

จากผลการวิจัยพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	542.89	4	180.96	17.50	.000*
ภายในกลุ่ม	4144.83	401	10.33		
รวม	4687.73	405			

* $p \leq 0.05$

จากผลการวิจัยพบว่าอายุที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	314.23	5	78.55	7.18	.000*
ภายในกลุ่ม	4373.49	400	10.93		
รวม	4687.73	405			

* $p \leq 0.05$

จากผลการวิจัยพบว่ารายได้ที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวแตกต่างกัน

สถานภาพสมรส	N	$\bar{x}$	SD	t	Sig
โสด	258	30.78	3.41	1.36	.458
แต่งงาน	147	30.30	3.40		

* $p \leq 0.05$

จากผลการวิจัยพบว่าสถานภาพที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านเชื้อชาติที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	100.90	4	33.63	2.94	.033*
ภายในกลุ่ม	4586.83	401	14.43		
รวม	4687.73	405			

* $p \leq 0.05$

จากผลการวิจัยพบว่าเชื้อชาติที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนปีที่ทำงานที่แตกต่างกัน คุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าวแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	140.56	5	35.14	3.09	.016*
ภายในกลุ่ม	4547.16	400	11.36		
รวม	4687.73	405			

* $p \leq 0.05$

จากผลการวิจัยพบว่าจำนวนปีที่ทำงาน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของแรงงานต่างด้าวที่มีอายุ รายได้ เชื้อชาติ และจำนวนปีที่ทำงานที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศและสถานภาพสมรสมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีของ Walton (1974) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน การพัฒนาความสามารถของบุคคล การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ประชาธิปไตยในองค์กร ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญระดับมากในด้านสภาพการทำงานที่ควรคำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอาจินต์ สงทับ และวุฒิชัย ทองสามสี (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว ในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่าด้านสุขภาพสำคัญมาเป็นอันดับแรก ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ประชาธิปไตยในองค์กร การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารารัตน์ ตะเคียนศก (2563) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

กรณีศึกษาเขตพื้นที่ชุมชนตลาดศรีเขมา เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร พบว่าด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะพื้นที่ที่จัดทำวิจัยที่แตกต่างกัน และถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมระดับมากแต่ก็ยังถือได้ว่าค่าเฉลี่ยที่วาระดับมากนั้น อยู่ในระดับกลาง ๆ แสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวยังไม่ดีเท่าที่ควรสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ ทูสาธ (2562) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ กรณีศึกษาแรงงานสัญชาติพม่า เขตตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าคุณภาพชีวิตที่ต้องปรับปรุงจากมากไปน้อยนั้นได้แก่ การพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดโซ แชน้ำแก้ว (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของแรงงานพม่ากลุ่มเบปู๊มเมอร์ กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ โดยสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 3) ด้านประชาธิปไตยในองค์กร 4) ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน 5) ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 6) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล 7) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว 8) ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ได้ดังนี้ ควรจะมีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในเรื่องหน่วยงานมีความเป็นธรรมในการจัดแบ่งงานตามความสามารถ โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น นายจ้างและผู้ร่วมงานสนับสนุนและส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า ลำดับถัดไปคือ ด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรม ในเรื่องของค่าตอบแทนสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูล ค่าตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่างับความทุ่มเท และการกำหนดค่าตอบแทนที่จูงใจให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง 3 ข้อมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ควรได้รับการปรับปรุง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วีระ เกียบ และศิวัช ศรีโกลางกุล (2560) ศึกษาเรื่องสถานการณ์และความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชา ในเขตจังหวัดสระแก้ว พบว่าแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดสระแก้ว มีความเหลื่อมล้ำ ค่าจ้างและค่าครองชีพ ในงานวิจัยฉบับนี้เรื่องการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรมนั้นเป็นอันดับสุดท้ายอาจเป็นเพราะมีการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำของแต่ละพื้นที่จึงทำให้ไม่สามารถที่จะได้ค่าแรงที่เพิ่มมากขึ้นไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา นามสงวน และประวิตร โหรา (2561) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ ที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องค่าตอบแทนที่พอเพียงและยุติธรรมมาเป็นอันดับแรก ในด้านที่ต้องปรับปรุงลำดับถัดไปคือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ที่พบว่างานที่ได้รับมอบหมายต้องไม่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายและจิตใจ การได้รับสิทธิการลาหยุดงานที่เพียงพอและเหมาะสม การมีเวลาว่างให้กับครอบครัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ จิตรโรจนรักษ์ และมณฑล สรไกรกิติกุล (2558) พบว่าแรงงานต่างด้าวรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ทั้งในด้านสมดุลและการทำงาน อาจเป็นเพราะงานวิจัยนี้กลุ่มประชากรคือแรงงานต่างด้าวที่ประกอบอาชีพทำงานรับใช้ในบ้าน

ส่วนในด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญมากคือ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพมาเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดโซ แชน้ำแก้ว (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของแรงงานพม่ากลุ่มเบปู๊มเมอร์ กรณีศึกษา

จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ที่สรุปว่า การดูแลเอาใจใส่ร่างกายให้มีความแข็งแรง ขณะที่ด้านความมั่นคง และความก้าวหน้าในงาน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนรรฆ อีสเฮาะ (2561) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นอันดับแรกอาจเป็นเพราะงานวิจัยฉบับนี้เป็น การเก็บข้อมูลในเขตภาคใต้ที่มีความเสี่ยงภัยในด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ด้านประชาธิปไตยในองค์กรที่พลวิชัยคือระดับมาก ในงานวิจัยของ อภิรักษ์ แก้วสวย (2559) ศึกษาเรื่องวิถีชีวิตต่างด้าวในแดนไทย: แนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ได้อธิบายว่าแรงงานต่างด้าวจะ ได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน หรือการกล้ำสิทธิมีเสียง การตัดสินใจหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับที่มาของการเดินทางเข้ามาทำงานว่ามาแบบไหน

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานนั้นคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พบว่าแรงงานต่างด้าวที่มีอายุ รายได้ เชื้อชาติ และจำนวนปีที่ทำงานที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ และสถานภาพสมรสมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารรัตน์ ตะเคียนศก (2563) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตพื้นที่ชุมชนตลาดศรีเขมา เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว ที่ทำงานอยู่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี สิ่งที่ผู้ประกอบการในตลาดไท จังหวัดปทุมธานีควรให้ความสำคัญและปรับปรุงในด้าน การพัฒนาความสามารถของบุคคลเป็นอันดับแรก อันดับสองคือด้านการให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม และ อันดับสามด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงาน ต่างด้าวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างแรงงานต่างด้าวของแต่ละจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว
- 2) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างแรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้ามา ทำงานด้วยตนเองกับแรงงานต่างด้าวที่ทำงานผ่านทางบริษัทจัดหางานว่ามีคุณภาพชีวิตเหมือนหรือ แตกต่างกัน
- 3) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว โดยแยกตามประเทศของ แรงงานต่างด้าว
- 4) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว โดยแยกตามประเภท ในการประกอบอาชีพของแรงงานต่างด้าว

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ จิตรโรจนรักษ์ และมณฑล สรไกรกิติกุล. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงาน: แรงงานต่างด้าวที่ทำงานรับใช้ในบ้าน. *วารสารวิจัยสังคม*. 39(2), 139-176.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2561). *คู่มือปฏิบัติงานด้านคุ้มครองแรงงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำหรับเจ้าหน้าที่*. สืบค้นจาก <https://protection.labour.go.th/images/Manual/342696.pdf>.
- กฤษฎา พรหมเรศ. (2564). คุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในตลาดโรงเกลือ. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 16 ปีการศึกษา 2564. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. สืบค้นจาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171207-MinistryofIndustry.pdf>.
- กัญญารัตน์ ทูสาธ. (2562). คุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ กรณีศึกษา แรงงานสัญชาติพม่า เขตตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต (การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กัลยา นามสงวน และประวิตร โหรา. (2561). คุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ชญานิศา วงษ์พันธุ์, ญัฐกพตา นันทะสิน และศิริพา นันทกิจจังหวัด (2564). แรงจูงใจปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวเรือสำราญ. *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 2(3). 12-19.
- ชาติรี มูลสถาน. (2563). การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวชาวลาวในประเทศไทยใน พ.ศ. 2563. นครปฐม: วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- เดโช แชน้ำแก้ว. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของแรงงานพม่ากลุ่มเบปู้มเมอร์ กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้. *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 1(1). 1-9.
- ธารารัตน์ ตะเคียนศก. (2563). คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตพื้นที่ชุมชนตลาดศรีเขมา เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 3(2), 85-99.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และคณะ. (2019). แนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคตะวันออกของประเทศไทย. *Journal of Humanities and Social Sciences University of Phayao*. 7(2), 190-229.
- พันธ์รับ ราชพงศา. (2557). *แรงงานไร้ฝีมือ คือ ผู้สร้างชาติ สร้างอาเซียน*. สืบค้นจาก https://www.itd.or.th/wp-content/uploads/2015/05/20141113-ar_unskilled-labor-asean.pdf.

- ลงทุนแมน. (2019). ข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่เรายังไม่รู้. สืบค้นจาก <https://www.longtunman.com/14078>.
- วีระ เกียบ และ ศิวัช ศรีโกคางกุล. (2560). สถานการณ์และความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชา ในเขตจังหวัดสระแก้ว. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10(2), 1-16.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2561). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา. สงขลา: วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
- อภिरักษ์ แก้วสวย. (2559). วิถีชีวิตต่างด้าวในแดนไทย : แนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย. มหาสารคาม: วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อาจินต์ สงทับ, วุฒิชัย ทองสามสี. (2560). การพัฒนาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 11(2). 191-206.
- Walton, Richard E. (1974). *Improving Quality of Work Life*. Harvard Business Review, 15(5), 12-16.

ประวัติแนบท้ายบทความ

	Name and Surname: Pongphet Sukprasert Highest Education: Master of Business Administration University or Agency: Valaya Alongkorn Rajabhat University Field of Expertise: General Management Address: 1, Moo 20, Phaholyothin Road, Klong-Nueng, Klong Luang, Pathumthani
---	---